

Реалізація напрямків розвитку інноваційної діяльності в Україні дасть змогу значно підвищити рівень інноваційної активності промислових підприємств, стабілізувати прискорений процес оновлення виробництва, ефективно використовувати внутрішні та залучені зовнішні інвестиції на інноваційну діяльність.

Отже, для того щоб наша країна зробила прорив в області інновацій, потрібна належна підтримка державних органів влади, створення сприятливого інвестиційного клімату, нові наукові здобутки та високотехнологічні рішення.

Література

1. Єрмолаєва В. Особливості та проблеми інноваційного розвитку в Україні / В. Єрмолаєва. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Dtr_ep/2010_6/files/EC610_46.pdf.

2. Проект ЄС «Вдосконалення стратегій, політики та регулювання інновацій в Україні». Інноваційна політика: європейський досвід і рекомендації для України. – Т. 3. – К.: Фенікс, 2011. – 75 с.

УДК 343.783 (043.2)

Рощук М. В., студентка,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Шишка Р. Б., д.ю.н., професор

ВИКОРИСТАННЯ ОБ'ЄКТІВ АВТОРСЬКОГО ПРАВА

Наука і техніка не стоять на місці, як результат суспільні відносини з кожним днем стають витребуваними, відповідно вони потребують нормативного забезпечення та регулювання, щоб права на них були здійсненими належним чином. Не є винятком і нові виклики у сфері авторського права, регулювання суспільних відносин у сфері яких потребує вдосконалення як з точки зору регламентації в матеріально-правових нормах, так і їх реалізації в процесуальних нормах чинного законодавства.

В результаті розвитку суспільних відносин з'явилися нові їхні об'єкти, урізноманітнилися способи використання, докорінно змінилися технічні засоби тиражування екземплярів, прояви товарних властивостей, що проявляється в процесі їх комерціалізації. Природно, що законодавець не встигає за динамічними змінами в сфері авторського права, що відбуваються в суспільстві, тим самим уможлиблюється поширення нових схем прощтовхування псевдоінтелектуального продукту, неправомірного використання об'єктів авторського права та намагання засвітитися як автор [4, с. 77].

У науковій літературі приділяється значна увага питанням використання об'єктів авторського права, зазвичай через неправомірне їх використання, а також відновлення та захист порушених прав автора в судовому порядку, серед яких праці таких науковців як: Р. О. Стефанчук, О. П. Сергєєв, В. О. Жаров, Ю. Л. Бошицький, О. Д. Святоцький, В. В. Луць,

Тому слід погодитися з І. Запорожець, що термін «охорона» є більш широким відносно терміна «захист» і саме з нього починається процес гарантування того чи іншого права або законного інтересу. Захист у даному випадку необхідно розглядати у якості додаткового, допоміжного методу впливу на учасників суспільних відносин. Отже, захист виступає частиною охорони, є його складовим елементом, але має разом із цим автономний характер; по-друге, охорона прав на об'єкти інтелектуальної власності та захист прав на об'єкти інтелектуальної власності можуть отримувати різне нормативно-правове забезпечення, що дозволяє вести мову про цивільно-правову, адміністративно-правову, кримінально-правову охорону та захист прав на об'єкти інтелектуальної власності; по-третє, кожному з названих видів охорони та захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності відповідає своя група державних (у деяких випадках недержавних) інституцій, які покликані, власне, і здійснювати або охорону, або захист тих чи інших прав, їх сукупності [4].

Специфіка охорони інтелектуальної власності полягає в тому, що: на відміну від традиційних економічних благ, результати інтелектуальної праці не можуть бути захищені від використання третіми особами на підставі одного лише володіння ними. Після того як не забезпечені спеціальною правовою охороною з боку держави інтелектуальні продукти стають відомими суспільству, творці не можуть здійснювати контроль за їх використанням. За високої вартості та значних ризиків, які несуть розробники інтелектуальних продуктів, вартість тиражування та підробки цих продуктів є порівняно низькою.

Захист прав інтелектуальної власності та охоронюваних законом інтересів здійснюється у передбаченому законодавством порядку, тобто із застосуванням належних форм, засобів і способів захисту. Теорія цивільного права виділяє юрисдикційну та неюрисдикційну форму захисту результатів інтелектуальної власності.

За загальним порядком захист прав інтелектуальної власності та охоронюваних законом інтересів здійснюється судом. Як засіб судового захисту права інтелектуальної власності та охоронюваних законом інтересів виступає позов, тобто звернена до суду вимога стосовно відправлення правосуддя, з одного боку, і звернена до відповідача матеріально-правова вимога щодо виконань покладених на нього обов'язків визнань наявності чи відсутності правовідносин, з іншого. Судовий або позовний порядок захисту права інтелектуальної власності застосовується у всіх випадках, крім тих, що прямо передбачені в законодавстві. Відповідно до п. 1.1. Постанови Пленуму Вищого господарського суду України «Про деякі питання практики вирішень спорів, пов'язаних із захистом прав інтелектуальної власності» від 17.10.2012 р. № 12, захист прав інтелектуальної власності здійснюється відповідно до вимог Цивільного кодексу України з урахуванням особливостей передбачених Господарським кодексом України [5].

В. С. Дмитришин, Р. А. Майданик, В. М. Лопатін, О. П. Орлюк, М. М. Малєїна, О. О. Штефан, Р. Б. Шишка та ін. Проте, наявні напрацювання не вичерпали можливості подальшого дослідження даного питання.

Аналізуючи проблемний стан врегулювання використання об'єктів авторського права, то тут необхідно зазначити, що воно реалізується в двох аспектах: по-перше, це правомірне використання об'єктів авторського права, що здійснюється в рамках закону, таких вільне використання твору із зазначенням імені автора, вільне відтворення бібліотеками та архівами примірників твору репрографічним способом, вільне відтворення примірників твору для навчання, вільне копіювання, модифікація і декомпіляція комп'ютерних програм та інші, що відповідно визначені в Законі України «Про авторське права і суміжні права» [1]; по-друге, це неправомірне використання об'єктів авторського права, здійснення якого порушує встановлені норми як матеріального, так і процесуального характеру. Проте проблемним для науки та практики залишається неправомірне використання об'єктів авторського права, що спричинене, по-перше, не чітко визначеними дефініціями що стосуються використання об'єктів авторського права: як правомірного, так і неправомірного; по-друге, законодавець не встигає за динамічними змінами в суспільстві, тим самим спостерігається відсутність чіткого регулювання відносин, які виникають в результаті використання об'єктів авторського права.

Саме тому перш за все необхідно визначити дефініцію «неправомірне використання об'єктів авторських прав», яка, як ми вважаємо, повинна виступити узагальнюючою категорією, як найбільш широка, та така, що включає всі можливі випадки порушення або створення загрози порушення авторських прав. Запропонована категорія своїм змістом охоплює дії, пов'язані з неправомірним використанням об'єктів авторського права, що визначені в Законі України «Про авторське право і суміжні права» такою категорією, як «порушення авторського права і суміжних прав» (ст.50, 53) [1], а в ЦК України категорією - «неправомірне використання твору» (ст.440) [2].

Відповідно, вважаємо, що неправомірне використання об'єктів авторського права – це дії з використання особистих немайнових та майнових прав на об'єкти авторського права, які здійснюються без дозволу уповноваженої особи (автора, його правонаступника або інших уповноважених суб'єктів), порушують законодавство у сфері авторського права та завдають або створюють загрозу завдання майнової та немайнової шкоди.

Для того щоб окремі дії суб'єктів могли бути кваліфіковані, як неправомірне використання об'єктів авторського права, вважаємо за доречне, визначити також і ознаки самої категорії «неправомірне використання об'єктів авторського права». До яких, на наш погляд, належать: по-перше, здійснюється без згоди автора; по-друге, суперечить положенням законодавства та/або умовам авторського договору; по-третє,

порушує майнові та /або немайнові права суб'єктів авторського права або створює загрозу порушення; по-четверте, завдає шкоду або створює загрозу майнової та немайнової (моральної) шкоди.

На жаль, в юридичній науці не існує чіткого визначення правопорушення у сфері інтелектуальної власності загалом та авторського права зокрема, що є достатньо проблемним для практики. В. В. Луць вважає, що за доцільне було закріпити законодавчо загальні критерії, які б допомогли кваліфікувати певні дії як посягання на права інтелектуальної власності, і в тому числі на об'єкти авторського права [3]. Але не всякі дії, навіть всупереч інтересам творця, є посяганням на його права, куди відносяться безпосередньо визначені в Законі України «Про авторське право і суміжні права» можливості вільного використання об'єктів авторського права в рамках певних обмежень чи заборон. Саме тому, для визначення дій щодо об'єктів авторського права, порушенням права слід відштовхуватися, передусім, від наявності шкоди як однієї з умов порушення. Таким чином, можна сказати, що дії, які підпадають під ознаки посягання на об'єкти авторського права є винними, реальними, цілеспрямованими, тобто такими, що призведуть до порушення тих прав автора, які закріплено у Законі.

Спираючись на сказане вище, пропонуємо пункт 3 ст. 440 Цивільного кодексу України викласти в такій редакції: «право перешкоджати неправомірному використанню об'єктів авторського права, у тому числі забороняти таке використання», адже такий зміст зазначеної норми права дасть можливість охопити всі можливі протиправні порушення, що виникають чи можуть виникнути в результаті використання об'єктів авторського права. Хоча твір і є фундаментальним об'єктом авторського права, проте не єдиним.

Виходячи з вищезазначеного, можна сформулювати такі правила використання об'єктів авторського права: по-перше, слід дізнатися хто є автором об'єкта авторського права, який охороняється, по-друге, отримати дозвіл у автора або його правонаступника на використання визначеного об'єкта, по-третє, укласти договір про використання у письмовій формі, по-четверте, використовувати цей об'єкт у відповідності до укладеного договору, по-п'яте, врахувати права третіх осіб на даний об'єкт.

Отже, роблячи висновки, потрібно відмітити, що питання використання об'єктів авторського права на сьогодні не позбавлено актуальності. Держава всебічно намагається захистити права осіб, що володіють особистими немайновими і (або) майновими правами автора. Проте, на практиці, як зазвичай буває, залишається ряд проблем, які як сподіваємося будуть вирішені найближчим часом шляхом прийняття відповідної законодавчої бази.

Література

1. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23.12.1993 № 3792-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV // Відомості Верховної Ради. – 2003. – № 40-44. – Ст. 356.

3. Особисті немайнові права інтелектуальної власності творців: [Монографія] / [Нецька Л. С., Піцан О. М., Галянтч М. К., Берестова І. Е.]; за заг. ред. В. В. Луць. – Тернопіль, Підручники і посібники, 2007. – 256 с.

4. Шишка Р. Б. Нові виклики в авторському праві // Сучасні виклики і актуальні проблеми права інтелектуальної власності в Україні та в Європі: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (6 жовтня 2014 р.). – К.: Видавництво Ліра-К, 2014. – С. 76-78.

УДК 281.9 (477) :655.15 (043.2)

Самчук М. В., студентка,
Інститут заочного та дистанційного навчання,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Шишка Р.Б., д.ю.н., професор

ПОНЯТТЯ ТА ЗАВДАННЯ ВИДАВНИЧОЇ СПРАВИ

У статті 2 Закону України «Про видавничу справу» [1] закріплено поняття видавничої справи – сфери суспільних відносин, що поєднує у собі організаційно-творчу та виробничо-господарську діяльність юридичних і фізичних осіб, зайнятих створенням, виготовленням і розповсюдженням видавничої продукції. Зауважимо, що видавнича діяльність є складовою видавничої справи і тому це питання слід розглянути більш докладніше.

Друковані засоби інформації охоплюють проблеми гуманітарної, науково-технічної, виробничої і соціальної сфер. Закон України «Про видавничу справу» регламентує цей вид діяльності такими складовими частинами: видавнича діяльність; виготовлення видавничої продукції; розповсюдження видавничої продукції.

Видавнича діяльність – сукупність організаційних, творчих, виробничих заходів, спрямованих на підготовку і випуск у світ видавничої продукції. Видавнича діяльність формує інформаційну політику України, є одним із чинників національної безпеки і суверенітету держави, сприяє національно-культурному розвитку українського народу. У цій сфері в Україні функціонує близько 1000 видавництв і видавничих організацій різної форми власності. Державна політика у видавничій справі повинна бути чітко регульована. Весь масив літератури та видавничої продукції, які видаються в Україні, можна розділити на два види – суспільно необхідна література, що задовольняє процес державотворення (енциклопедії, підручники, словники, науково-технічні видання, дитяча література, літературна і мистецька класика, державна інформаційна література тощо) і література для задоволення індивідуальних (особистих) потреб громадян та окремих груп населення.

Виготовлення видавничої продукції – виробничо-технологічний процес відтворення визначеним тиражем видавничого оригіналу поліграфічним чи іншими технічними засобами. Виготовлення видавничої продукції здійснюється на поліграфічних підприємствах, яких в Україні нараховується